

17. Torstaina 12 päivänä maaliskuuta 1992

kello 19.20

Päiväjärjestys

Keskustelu:

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely:

- 1) Ehdotus erityissuojelulaiksi 427

Hallituksen esitys n:o 2

Lakivaliokunnan mietintö n:o 2

- 2) Ehdotus laiksi Kansainvälisen Itämeren kalastuskomission suositusten voimaansaattamisesta annetun lain muuttamisesta 440

Hallituksen esitys n:o 4

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudon asemesta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon, sekä edustajat Hautala, Juhantalo ja Jäätteenmäki.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

- 1) Ehdotus erityissuojelulaiksi

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 2

Lakivaliokunnan mietintö n:o 2

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 2.

Ed. L a x : Herra puhemies, her talman! Hallituksen erityissuojelulakiesityksen käsittely lakivaliokunnassa on ollut varsin ristiriitainen tehtävä, etten sanoisi sitä jakomieliseksi. Kysymyksessä on tavallaan ollut äärisurkea ja samalla huippurakentava suoritus. Rakentava puoli liittyy nimenomaan valiokuntatyöskentelyyn, kun taas surkeus johtuu esityksen luvattoman hatarasta valmistelusta, epärealistisista tavoitteista ja eduskuntakäsittelylle varatusta sietämättömän lyhyestä ajasta. Valiokuntakäsittelylle on tuskin jäänyt kahtakaan viikkoa ottaen huomioon, että eduskuntatyö oli keskeytyksissä koko viime viikon Pohjoismaiden neuvoston kokouksen johdosta.

Haluankin heti alussa kiittää kaikkia lakivaliokunnassa edustettuina olevien ryhmien edustajia sitkeästä asiallisuudesta ja rakentavasta hengestä, minkä johdosta nyt näyttää mahdolliselta varmistaa, ettei sattumalle anneta mahdollisuuksia tahria Suomen mainetta maailmalla lainsäädännöstä mahdollisesti puuttuvien valtuuksien johdosta.

Valiokunta esittää lain säätämistä määrääkaiseksi, ja valiokunta on tehnyt siihen lukuisia täsmennyksiä ja muutoksia. En jaksa ymmärtää, miksi hallitus antaessaan esityksensä täysin epärealistisesti taivasteli arvostelua, kun on kyse näinkin syvästi yksilön oikeussuojaan kajoavien valtuuksien säätämistä pysyväisesti ja vieläpä täysin mahdottoman aikataulun puitteissa. Hallituspuolueen edustajana minua kismittää erityisesti, että aivan turhan takia hallitus tällä tavoin nakertaa omaa uskottavuuttaan ja arvovaltaansa. Luulisi, että ongelmia olisi riittävästi muutoinkin.

Käsittämätöntä on, ja tämä oli lakivaliokunnan yksimielinen käsitys, etteivät lain valmistelijat ole pystyneet selvittämään, miten poliisin velvollisuudet ja valtuudet kohtaantuvat, eikä

liioin, millaisin valtuusjärjestelyin vastaavissa tilanteissa selviytyään muualla maailmassa. Näin on valitettavasti, vaikka eduskunta jo edellisten vastaavanlaisten lakien käsittelyn yhteydessä vuosina 1974 ja 1985 nimenomaan on edellyttänyt kysymyksessä olevien asioiden perusteellista selvitystä.

Ilmeisesti ministeri Pekkarinen on joutunut toimimaan väärän informaation perusteella, kun hän lähetekeskustelussa vastauksessaan ed. Ukolalle ilmoitti: "Valiokunta joka tapauksessa saa kaiken mahdollisen tiedon asian tiimoilta, myös kansainväliset vertailut siitä, miten muualla asia hoidetaan." Kun tällaista vertailua ei ole olemassa, on asiantuntijoita kuultaessa syntynyt pelko, että Suomi säätämällä pysyvän erityisvaltuuslain joutuisi muun maailman silmissä poliisivaltion maineeseen.

Valmistelutyön tasoa kuvaa myös, ettei edellisen lain hyväksymisen jälkeen, siis vuoden 1985 jälkeen, tapahtuneita muutoksia kuten Euroopan ihmisoikeussopimuksen voimaantuloa maamme osalta ole otettu huomioon. Quo vadis, minne olet menossa, Suomen lainvalmistelukulttuuri?

Kun tilanne nyt on se, mikä se on, sopii vain lopuksi toivoa, että kolmas kerta toden sanoo. Tätä kuvastaa seuraava ponsiehdotus lakivaliokunnan mietinnössä. Siinä todetaan: "Niin perustuslakivaliokunta kuin lakivaliokuntakin ovat aikaisempien suojevaluuslakien käsittelyn yhteydessä yksiselitteisesti esittäneet kantanaan, että tällaisen lainsäädännön käsittelemiseen on varattava riittävästi aikaa ja että pysyvän lainsäädännön tarvetta voidaan harkita vasta, kun voimassa olevan lainsäädännön antamien valtuuksien sisältö suojelelutarpeeseen nähden on perusteellisesti selvitetty. Näistä kannanotoista huolimatta hallituksen esitys on annettu arveluttavan myöhään eikä se sisällä minkäänlaista poliisille asetettujen velvoitteiden ja poliisille annettujen toimivaltuuksien keskinäistä tarkastelua kansainvälisestä vertailusta puhumattaakaan.

Jotta tällainen menettely ei enää vastaisuudessa toistuisi, valiokunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että

— poliisille toisaalta eri laeissa ja kansainvälisissä sopimuksissa asetetut velvoitteet ja toisaalta lainsäädännössä annetut valtuudet kartoitetaan ja niiden keskinäinen vastaavuus selvitetään,

— laaditaan kansainvälisoikeudellinen vertailu siitä, miten ja minkälaisin valtuuksin turvatoi-

met hoidetaan Euroopan suurissa konferenssi-kaupungeissa,

— näiden tietojen pohjalta selvitetään, voidaanko kansainvälistä erityissuojelua nauttivien henkilöiden suojeleu hoitaa maassamme voimassa olevien poliisin toimivaltuuksien nojalla vai tarvitaanko sitä varten erityisvaltuuksia.

Mikäli erityissäännökset ovat tarpeen, laaditaan hyvää lainvalmistelutapaa noudattaen laajapohjaiseen valmisteluun ja asiantuntijakuulemiseen perustuva, riittävän seikkaperäinen ja perusteltu esitys eduskunnalle pysyvän lainsäädännön aikaansaamiseksi, sekä

— varataan eduskuntakäsittelyä varten riittävä aika niin, että esitykset voidaan tarvittaessa käsitellä normaalia perustuslainsäätämisyjärjestystä käyttäen."

Herr talman! Man får hoppas att det här var sista gången som denna fråga föreläggs riksdagen på basen av en undermålig utredning och beredning.

Ed. H a a v i s t o : Arvoisa puhemies! Lakivaliokunnan puheenjohtaja jo sanoikin tiiviisti, mitä lakivaliokunnassa hallituksen esityksestä ja sen tekniikasta ajateltiin. Tämä on todella surkeasti ja amatöörimäisesti valmisteltu esitys, josta puuttuivat sellaiset perusasiat kuin voimassa olevien ihmisoikeussopimusten huomioonotto ja tämän lain vertailu niihin. Samaten ei vertailtu eri Euroopan maissa voimassa olevaa käytäntöä eikä myöskään ole minkäänlaista selvitystä saatu siitä, mihin toimiin turvallisuuden takamiseksi jo nykyinen lainsäädäntö antaa valtuudet.

Tämän kaiken selvittäminen on jäänyt nyt eduskunnan valiokuntien tehtäväksi, ja aikaa tähän, kuten mainittiin, on ollut kovin vähän. Tämä menettely ei lainkaan vastaa sitä, mitä eduskunnan perustuslakivaliokunta vuonna 85 edellistä Etyk-turvalakia käsitellessään edellytti tulevilta laeilta. Ei ole myöskään valiokuntakuulemisenkaan aikana pystytty mielestäni selvästi osoittamaan, olivatko vuoden 74 ja vuoden 85 Etyk-turvalait todella tarpeen. Ne toimet, joita niiden perusteella suoritettiin, ovat olleet melko vähäpätöisiä. Samat asiat olisi varmasti voitu hoitaa normaalilainsäädännön puitteissa.

Myöskin kansainvälisestä vertailusta on syntynyt se kuva, että tämä laki on luonteeltaan ainutlaatuinen. Tällaista ei muualta Euroopasta löydy. Lähin vertailukohta on ilmeisesti Ison-Britannian terroristilait, jotka ovat herättäneet

kiusallistakin kansainvälistä huomiota aikaisemmin.

Kuitenkin asiantuntijoita kuultuani olen päättänyt siihen, että on järkevää, että poliisi sellaisissa erityistilanteissa, joista tämä lakikin puhuu, toimii selkeiden ja määriteltyjen valtuuksien mukaan ja vastuukysymykset on tehty ennalta selviksi ja kansalaisten oikeussuojaa myöskin lainsäädännössä selvästi määritellään. Vaihtoehtona tälle on, että voimassa olevia määräyksiä venytetään uusia tarpeita vastaaviksi, ja se ei ole kansalaisten kannalta hyvä vaihtoehto.

Valiokuntakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että jo nyt esimerkiksi vieraiden valtioiden turvallisuusmiehet, jotka tulevat tänne valtionpäämiesten mukana, toimivat eräänlaisella harmaalla vyöhykkeellä. On epäselvää, minkä valtuuksien nojalla he toimivat ja kelle he ovat vastuussa. Tässä mielessä on parempi, että ulkomaisten vieraiden turvallisuudesta vastaa suomalainen poliisi. Tämä tuo myös Suomen kansalaisille selkeämmän oikeussuojan mahdollisia väärinkäytöksiä vastaan.

Tämä laki on lakivaliokunnan käsittelyssä muuttunut kokonaan nimikettään myöten. Siitä on myös tullut määräaikainen. Se on voimassa vain elokuun loppuun. Tämä kaikki on oikein. Samaten eräät kiistanalaiset kohdat kuten kysymys henkilötarkastuksista ja katsastuksista sekä mm. postin tarkastuksista ovat lakivaliokunnan käsittelyssä saaneet selkeän muodon ja valiokunnan mietinnössä tulleet paljon hallituksen esitystä tarkemmin perustelluiksi.

Näin ollen katson, että tämän lakiesityksen valiokunnan esittämän muodon 7 §:n kohdat 1)—6), joissa nämä kriittiset toimivaltuudet tuodaan esiin, ovat todennäköisesti kansainvälisten vieraiden turvallisuustarpeiden kannalta perusteltuja, ja niitä vastaan minulla sinänsä ei ole mitään huomauttamista. Ehkä ainoana arveluttaa 7 §:n 6) kohta, jossa käsitellään postilähetysten tarkastamista. Olisi hyvä ehkä kirjesalaisuuden vuoksi mainita, että on tarkoitus tarkastaa postilähetykset niistä avaamatta. Tämä tulee kyllä valiokunnan mietinnössä ja myös sisäasiainministeriön määräysluonnoksissa esille.

Sen sijaan myös tämän uuden 7 §:n 7) kohta, joka käsittelee kotietsintää ja laajentaa koko tämän lain varsinaisen suojelupaikka-käsitteen ulkopuolelle, on erikoinen. Kotietsintä voidaan suorittaa vaaralliseksi epäillyn henkilön löytämiseksi tai vaarallisen esineen löytämiseksi, ja kovin paljon tätä asiaa ei sitten pykälässä sen enempää kuin mietinnön perusteluissakaan

määritelty. On ehkä hyvä, ettei vaarallisen henkilön käsitettä tässä yhteydessä määritelläkään, koska se toisi suomalaisen lainsäädäntöön tässä mielessä kokonaan uuden aspektin. En ole kuitenkaan kuullut asiantuntijalausunnoissa yhtään selkeätä esitystä siitä, miksi juuri tässä laissa tämän tyyppinen kotietsintävaltuus pitäisi olla. Olen sitä mieltä, että 7 §:n 7) kohta on tässä mielessä täysin turha, ja omassa vastalauseessani olen ehdottanut sen poistamista tästä laista.

Oma kysymyksensä lopuksi sitten, herra puhemies, on se, missä määrin koko tämä laki vastaa niitä poliisin tarpeita, joita poliisi on esitellyt eduskunnan kuulemisissa. On esimerkiksi kerrottu, että kun ikkuna Mannerheimintielle on jollakin auki ja autosaattue ajaa ohi, niin poliisilla pitäisi olla valtuudet mennä asuntoon ja saada se ikkuna tavalla tai toisella suljetuksi. Kun katsoo tätä lakiesitystä uudessakin muodossa, herää kysymys, minkähän pykälän nojalla tämä ikkuna aiotaan sulkea. Mielestäni tässäkin esityksessä ei sellaista pykälää löydy. Siinä mielessä poliisi ja valmistelijat ovat ehkä epäonnistuneet tavoitteessaan. Samaten minulle ainakin herää kysymys tai jäi vielä valiokuntakäsittelystä kysymys: Minkähän pykälän nojalla esimerkiksi jokin auto, jossa saattaisi olla pommia, siirretään? Mikä on se konkreettinen pykälä, joka tässäkin erityissuojelulain uudessa versiossa antaa siihen mahdollisuudet? On jotenkin jäänyt yhdistämättä nämä konkreettiset tarpeet ja tämä lain teksti, joka on laadittu. Sitä ei ole selvästikään käyty läpi näiden konkreettisten tarpeiden kannalta. Tässä mielessä koko asia on hyvin epäselvä ja hyvin keskeneräinen eikä tätä todellakaan ole mitään syytä säätää pysyväksi.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On kyllä varsinainenkin puheenvuoro, mutta en malta olla puuttumatta ed. Haaviston puheenvuoroon siltä osin, kun hän suri, että ei ole tullut selvitettyksi, olivatko aikaisemmin 74 ja 85 lakien säännökset tarpeen. Luojaparatkoon, on erinomaisen hyvä asia, että sitä ei ole koskaan todistettu, ja toivottavasti sitä ei todistetakaan koskaan. Tilannehan olisi silloin kokonaan toinen ja olisi tapahtunut jotakin korvaamatonta.

Mitä tulee lainvalmisteluun, täällä on lyöty ja varmasti lyödään lättäjalaksi tämä lainvalmistelu. Eihän se tietysti kovin korkeata arvosanaa tarvitse, mutta kyllä tässä eduskunnassa on nähty vielä huonompiakin lainvalmisteluja. Ongel-

ma on vain tässä se, että valiokunta sai niin kovin vähän aikaa asian selvittämiseksi. Meillä on mahdollisuus asiantuntijoiden kautta tietysti saada selvitystä ulkomaiden lainsäädännöstä ja käytännöstä. Ei se ole mikään ongelma. Se oli hallituksen suurin munaus tässä, että esitys annettiin meille niin myöhään, vaikka tiedettiin, että tämän lain tarve tulee olemaan aivan lähitulevaisuudessa. Siis tämä oli suurin asia eikä niinkään teknisen valmistelun taitamattomuus.

Ed. H a l o n e n : Arvoisa puhemies! Lakivaliokunnan puheenjohtaja Lax jo varsin osuvin sanakääntein kuvasi hallituksen esityksen teknistä valmiutta, ja tämän vuoksi tyydyn yleislausekkeena yhtymään hänen antamaansa kritiikkiin. Lienee kuitenkin aika harvinaista, että eduskunnassa valiokunnan mietinnössä puoluekannoista riippumatta on näinkin pitkälti arvoitettu hallituksen esityksen teknistä osaamista ja siihen liittyviä erilaisia puutteita. On kuitenkin erittäin tärkeä asia, että eduskunta ottaa vakavasti kansalaisten perusoikeudet ja myös niiden rajoittamisen silloinkin, kun se saattaa olla tarpeellista.

Sosialidemokraatit ovat omalta osaltaan valmiita myötävaikuttamaan Helsingissä alkavan Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksen seurantakokouksen kaikinpuolisen turvallisuuden varmistamiseen. Hallituksen esitys eduskunnalle tähän liittyväksi erityissuojelulaksi on kuitenkin valitettavasti osoittautunut myös lähemmässä tarkastelussa todella niin huonosti valmistelluksi ja lisäksi aivan, kuten ed. Aittoniemi täällä sanoi, niin myöhään annetuksi, että eduskunnalle on jäänyt äärimmäisen vähän aikaa korjausten tekoon ja tämän yhteistyöhalun osoittamiseen. Kun lisäksi kyseessä on laki, joka pitää säätää perustuslainsäätämisyjärjestyksessä, joka seikka on ollut hallituksen itsensäkin tiedossa, niin tämä hallituksen menettely on tietysti ollut sitäkin arveluttavampaa.

Ed. Haavisto toi jo esille sen, että tällainen poliisin valtuuksia lisäävä erityislaki on kansainvälisesti vertaillen poikkeuksellinen tai ainakin se siltä nyt näyttää sen tiedon mukaan, mitä meillä on käytössä. Nimittäin kun hallituksen esitys ei sinänsä kerro, miten nämä asiat on vastaavasti hoidettu muissa Euroopan maissa, eikä sisäasiainministeri pystynyt edes pyydettyä tätä tiedonpuutetta meiltä poistamaan, niin me joudumme sanomaan tämän jossain määrin arvelujen varassa. Kun sitä kuitenkaan ei ole löytynyt myöskään Euroopan neuvoston syste-

maattisesta hakusanaluettelosta, lienemme aika tavalla kansainvälisesti erityislaatuinen tapaus.

Tämä tietysti voi olla joko positiivinen tai negatiivinen asia riippuen siitä, miltä kulmalta asiaa katsoo. On tietysti hyvä asia, että Suomi koettaa huolellisesti valmistautua tähän Etykokoukseen, ja sekin on hyvä asia, että me emme katso sinänsä poliisin valtuuksien normaalitilanteessa olevan niin laajat, että me ilman muuta pitäisimme selvänä niiden riittävän kaikkiin erityistilanteisiin. Mutta kyllä hyvään lainsäädäntötapaan kuuluu se, että jo hallituksen esityksessä on kerrottu ne seikat, mitkä tekevät kansainvälisesti poikkeuksellisen menettelyn perusteluksi suomalaisessa lainsäädännössä.

Suomessa aikaisemmin olleiden Etykokousten yhteydessä on käytetty määräaikaista erityislakia, ja me olemme nyt pystyneet tämän valiokuntakäsittelyn aikana saamaan mielestäni aikaan kohtuullisen tyydyttävän esityksen, jonka vuoksi myös sosialidemokraattien puolelta olemme olleet valiokuntakäsittelyssä valmiit hyväksymään nämä esitykset, ja niinpä näihin mietintöihin ei liity meidän ryhmämme eriyvää kannanottoa.

Pidän kuitenkin aiheellisena huomauttaa, että jopa määräaikaishallituksen käyttämiseen ei pidä suhtautua välinpitämättömästi, koska on kuitenkin sekä omien kansalaisten oikeuksien että laajemmaltikin ihmisoikeuksien kannalta kyse varsin tärkeiden perusoikeuksien rajoittamisesta, ja tulevaisuutta silmälläpitäen valiokunnan mietintöihin liitetyt ponnet on todella vakavasti otettava tämän ja tulevien hallitusten varten.

Ed. Haavisto on jo jossain määrin käsitellyt niitä kiistanalaisimpia kohtia, mitä valiokuntatyössä kävi ilmi. Ehkä kuitenkin yleislausekkeena on hyvä todeta se, että koko hallituksen esitys aina otsaketta myöten on jouduttu menemään läpi ja suurimmalta osaltaan korjaamaan. Siitä huolimatta, että olen täysin samaa mieltä ed. Aittoniemen kanssa siitä, että jos on paljon työaikaa käytettävissä, niin tietysti tämänkin tyypiseen lainsäädäntötyöhön eduskunnassa on mahdollisuuksia ja resursseja, en pidä sitä edes silloin tarkoituksenmukaisena. Mielestäni on aiheellista, että lainvalmistelutyössä tehdään riittävältä osin pohjatöitä hallituksen esitykseen ja eduskunta pääasiassa keskittyy oman yhteiskuntapolitiittisen kantansa muodostamiseen.

Tässä nyt nopeasti tehdyssä työssä eräät kaikkein arveluttavimmat kohdat liittyvät todellakin kotirauhaan, ja minun mielestäni lakivaliokunta on tehnyt oikean ratkaisun painottaessaan ni-

menomaan kotirauhan säilyttämisen tärkeyttä silloinkin, kun poliisin erityisvaltuuksista on kyse. Kun tähän lakiesitykseen on lisätty koukus- ym. tilojen ennakkotarkastus, on mielestäni varsin hyvää ja selventävää myös erikseen huomauttaa tältäkin osin kotirauhaa koskevista erillissäännöksistä.

Toinen asia, josta myös sosialidemokraattien puolelta kannettiin erityistä huolta, oli ns. vaarallisen henkilön kategorian luominen. Olen erittäin iloinen siitä, että lakivaliokunta katsoi, ettei tällaiseen ole tarvetta tässä yhteydessä. Poliisi toki joutuu tekemään työssään normaaliolosuhteissakin erilaista riskiarviointia, miettimään, minkälainen mahdollinen vaaratekijä saattaisi ilmentyä suojeltavien osalta. Tässä mielessä ei ole mitenkään poikkeuksellista, että nyt lakivaliokunta käyttää myös sen sukuista määritelmää puhuessaan ”epäilystä turvallisuuden suhteen”.

En tiedä, kuinka pitkäaikainen tällaisesta rakenteesta tulee, jota on lakivaliokunnan toimesta tässä erityislaissa käytetty, mutta mielestäni kun kahdesta pahasta on pitänyt valita, niin tehty valinta on kuitenkin oikea. Tiedossamme toki oli, että hallituksen esityksessä ja nimenomaan sen perusteluissa tehtyä pohdiskelua on väärittänyt parlamentaarisen poliisikomitean mietintö, joka kai näiltä osin oli aika yksimielenkin mutta johon liittyvää keskustelua ei vielä ole käyty eduskunnassa. Näin ollen meistä oli sittenkin turvallisempaa pitäytyä sellaiseen tunnusmerkistöön, joka oli tuttua eduskunnan hyväksymän ulkomaalaislain säännöksistä, jotka liittyvät ulkomaalaisen karkotukseen tai rajalta käännättämiseen. Nyt omaksuttu perustelu on vielä tästä supistettu malli.

Kaiken kaikkiaan kysymys siitä, onko tarpeellista luokitella joitakin ihmisiä etukäteen vaaralliseksi edes joidenkin ominaisuuksiensa suhteen joissakin tilanteissa, on varsin suuri yhteiskunnallinen kysymys. Jos tällaisia säännöksiä Suomen lainsäädäntöön jonain päivänä tehdään, on ne paras tehdä tietoisesti etukäteen harkiten ja nimenomaisesti ulos sitten julkituksen asian valmistelujenkin yhteydessä, jos niitä kaiken kaikkiaan edes pitkän harkinnan jälkeen on tarpeellista tehdä. Tämän tyyppisestä lainsäädännöstä on toki esimerkkejä mm. Ruotsista ja myös Saksasta, mutta meillä tällaisia pykälä ei varsinaisessa pysyvässä lainsäädännössä ole.

Mitä tulee keskusteluun postilähetysten tarkastamisesta ja kirjesalaisuudesta, mielestäni olimme varsin yksimielisiä siitä, että näiden lähetysten tarkastamisen tulee tapahtua postia avaa-

matta. Kun hallituksen esitykseen liittyy lisäksi sisäasiainministeriön päätösluonnos, joka näin ollessaan julkinen mielestäni edes tämän hetken sitoo hallitusta, voin olla mukana hyväksymässä määräaikaistapauksia, että se on lakia alemman asteisessa säännöksessä. Jos jonain päivänä siirrytään pysyvään lainsäädäntöön, siinä tietysti on normaalin normihierarkian mukaisesti pohdittavissa, minkä asteiseen säännökseen näitä säännöksiä laitetaan.

Kuitenkaan en usko, että ed. Haavisto tai myöskään vasemmistoliiton ed. Polvi, vaikka asiasta äänestettiin, ovat eri mieltä tulkinastani, etteikö valiokunta kokonaisuudessaan ollut tiukasti sitä mieltä, että postilähetysten tarkastaminen niitä avaamatta on mahdollista, jos kerran sisäasiainministeri itse näin päätösehdotukseensa esittää.

Arvoisa puhemies! Siitä huolimatta, että eduskunnan täysistunnolle on jouduttu tekemään tilaa hieman poikkeuksellisen ajankohtana — torstainahan ei tähän aikaan vuodesta normaalisti ole täysistuntoa, lisäksi ilta-aikaan — olisi hyvä, että hallituksen esitys saisi kuitenkin jonkinlaista huomiota eduskunnan keskustelussa, koska kysymys ei kuitenkaan ole ihan ohimenneen tehtävästä lainsäädännöstä, vaikka se onkin määräaikaistapauksiksi nyt kutistunut.

Ed. B j ö r k e n h e i m (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti tällaista lakia tarvitaan ja sattuneista syistä kiireestikin, mutta minä kyllä haluaisin lähettää sisäasiainministeriölle sellaiset terveiset, että nyt kun meillä ei ole seuraavaa tapausta tiedossakaan, kannattaisi kyllä paneutua valmisteluun niin, että sitten kun tällainen laki taas tuodaan eduskuntaan, se on paremmin valmisteltu eikä tällaista kiirettä toista kertaa tule. Tuskinpa maailma nyt niin paljon muuttuu, että ei tällaista valmistelemaa työtä etukäteen voitaisi tehdä.

Minä näen suurimman ongelman siinä, että käytäntö ei tässä lakiesityksessä oikein kohtaa teoriaa, ja olen aika huolestunut siitä, mitä kaikkea voi tapahtua ihan poliisin kannalta katsoen. Minä pelkään nyt lähinnä poliisin oman oikeusturvan puolesta, sillä nämä säännökset mielestäni ovat sellaisia, että heidän asemansa ei ole loppuun asti turvattu. Samaten tietysti tulee eteen sellaisia tilanteita, että sopii kysyä, onko kansalaisten integriteetti tarpeeksi otettu huomioon. Koska lain on tarkoitus olla vain määräaikainen, niin toivottavasti se pelaa. Sitähän me toivomme kaikki, ettei synny sellaisia

hankalia tilanteita, joita puidaan oikeudessa asti vuosikaupalla tämän jälkeen. (Ed. Laine: Ei ollut vastauspuheenvuoro!)

Ed. Kaarilahti (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon kritisoitu kiireellisyyttä, jolla laki tuodaan eduskuntaan.

Painottaisin itse periaatteellisempaa ongelmaa, joka seuraa eduskunnan tai ainakin sen valiokunnan tahdon laiminlyömisestä. Perustuslakivaliokunta viimeksi 1985, kuten on tullut esille, on kannanotossaan korostanut, että kun vastaisuudessa tällaista lakia valmistellaan, niin valtuuksien käyttämisen edellytykset on yksilöitävä sekä annettava kyseinen lakiesitys riittävän ajoissa eduskunnalle. Näinhän ei nyt ole toimitu, ja herää kysymys, onko eduskunnan kannanotoilla minkäänlaista merkitystä.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Muistutan edustajille, että vastauspuheenvuoron tulee sisältää joko oikaisu tai kommentti edelliseen puheenvuoroon.

Ed. Halonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakivaliokunta kyllä yrittää omalta osaltaan parhaansa, jotta hallitukselle tulisi selvitettyksi mahdollisimman selkeästi suomen kielellä sanottuna, että tällainen meno ei voi enää jatkua. Näin ollen hallituksen olisi paras lunastaa eduskunnan yhteistyökyvyn jatkumismahdollisuus sillä, että tätä työtä nyt ryhdyttiisiin tosissaan tekemään.

Kaikkein tärkeintä ja yksinkertaisinta asiaa me olemme siis vaatineet: sitä, että sisäasiainministeriö myös tietää, mitkä ovat poliisin valtuudet tällaisessa tilanteessa, mitä mahdollisesti siltä puuttuu ja miten puutteet voitaisiin korjata. Nämä ovat aivan yksinkertaiset abc-ohjeet minkä tahansa hallituksen esityksen tekemiseen.

Ed. Niinistö: Herra puhemies! Ne, joilla oli tilaisuus olla tässä salissa noin viikko sitten kuuntelemassa liittokansleri Kohlin puhetta, varmasti hivenen hämmästyivät — eivät välttämättä Kohlin puhetta vaan esimerkiksi niitä kahta turvamiestä, jotka tuolla seisoivat takit kynnärvarrella, ja niitä kahta, jotka tuolla puolella seisoivat auringon tarkkoina ja jaksoivat olla kuuntelematta koko toista tuntia kestäneen puheen ja seurata tätä salia. Voin vakuuttaa, että Pohjoismaiden neuvoston arvoisista edustajista tuskin kukaan tunsikin kovin paljon mielenkiintoa

tehdä mitään hyvin nopeaa ja ennalta-arvaamaton liikettä tässä salissa. (Naurua)

Tästä tietysti täytyy osata vetää joitain johtopäätöksiä. Se, miksi valitsin puheelleni tämän näkökulman, johtuu hyvin pitkälti valiokunnan puheenjohtajan ed. Laxin käyttämästä poliisi-valtio-termistä, jota en kyllä tässä yhteydessä ollenkaan ymmärrä. Näyttää siltä, että Euroopassa, jonka ihmisoikeuskäsityksiä olemme tottuneet arvostamaan, tällaisille turvatekijöille annetaan aika paljon painoa. Minusta ne miehet näyttivät siltä, että kukaan heistä ei aiokaan katsoa suomalaisesta lakikirjasta, mitä he tekevät siinä tapauksessa, jos heidän valtionpäämiehensä turvallisuus olisi asetettu kyseenalaiseksi.

Turvallisuus on selkeästi maksimoitu. Voi ehkä arvata naapurimaamme Ruotsin tapahtumista, miksi näin on tehty valtionpäämiesten kohdalla: Ei haluta kansallisia pitkäaikaisia, ehkä ikuisia, traumoja. Edelleen ilmeisesti on tehtävä se johtopäätös, että suojeluvaltuudet ovat melkoisen kovaa tasoa Euroopassa. Minä en jaksaisi uskoa, että suomalaisia turvallisuusmiehiä aivan samalla tavalla näkyisi ja että heillä olisi aivan yhtä ammatillinen ote.

Tästä päädyn hivenen sellaiseen ajatteluun, että meidän ajatusmaailmamme näyttää olevan aika ennakkoluuloista kahdellakin taholla.

Aivan selvästi, niin kuin keskustelukin osoittaa, lakivaliokunnassa minusta näkyi, että hyvin suuri joukko edustajia varsin ymmärrettävästi sinänsä tunsivat voimakasta ennakkoluuloa jo pelkästään sanaa poliisivaltuudet kohtaan. Poliisivaltiota, puheenjohtaja Lax, ei edes hallituksen esityksen puitteissa voitaisi puhua. Meillä on ollut kaksi aikaisempaa huomattavasti hatarampaa lakia ja niistä huolimatta en muista kenenkään kansainvälisissä yhteyksissä väittäneen, että Suomi olisi poliisivaltio. Sen kyllä myönnän, että nämä lait kuin myös hallituksen esitys ovat suhteellisen hatarat nimenomaan siltä näkökohdalta, jonka ed. Halonen esitti, eli ei oikein tunnu tiedettävän itsekään, mikä todella on tarpeen ja mikä ei. Siinä suhteessa minusta ed. Haavisto varsin asiallisesti kysyi, olisiko hallituksen esitys täyttänyt ja täyttääkö lakivaliokunnankaan esitys itse asiassa niitä tarpeita, joita on esitetty olevan. En minäkään osaa sitä asiaa hahmottaa. Sen vuoksi yhdyin tietysti kaikkiin niihin näkemyksiin, että asiaa on syytä, jos pysyvää lakia harkitaan, varsin tarkkaan valmistella.

Mutta on ollut toisenlaisiakin ennakkoluuloja: Nimenomaan poliisin puolella minusta on näkynyt lievä hämmästyminen siitä, kuinka ne

nyt noin kiinnostuivat tästä asiasta. Saattaa olla, että kansainväliset esimerkit ovat ehkä jossain määrin harhauttaneet sisäasiainministeriönkin ajattelemaan, että kyllä valtuudet muualla varmaan ovat kovaa luokkaa, eikä ole osattu mitalin tätä puolta ollenkaan riittävällä huolella pohtia.

Toisin kuitenkin erään näkökulman esille: Ei tämä ole ainutkertaista, ja minusta olisi erittäin hyvä, jos lakivaliokunta muistaisi jatkosakin paneutua asiaan yhtä tarkkaan. Turvallisuudessa on aina kaksi aspektia: On ne, joita suojataan, tässä tapauksessa valtionpäämiehet, mutta myöskin tavalliset kansalaiset. Sitten on niiden potentiaalisten rikkojien suoja, joka selkeästi asettuu varsin korkealle tasolle esimerkiksi lakivaliokunnan nyt antamassa mietinnössä.

Kannattaa kuitenkin muistaa, että kun me ihaillemme kovasti ja syystä eurooppalaista ihmisoikeuskäsitystä, sillä mitalilla on siellä kaksi puolta. Voin luetella useita esimerkkejä, miten se käy ilmi. Viimeksi tulee mieleen vangitsemisajat. Suomessahan todettiin, että ihmisoikeussopimus vaatii, että pidätys- ja vangitsemisaikoja alennetaan. Mutta me emme suostuneet huomaamaan sitä, että pidättämisen ja vangitsemisen kynnys on paljon matalampi Euroopassa niissä ihmisoikeusmaissa, joista otettiin toinen puoli mitalia mutta ei tätä toista. Minä epäilen, että ne on tasapainotettu noissa maissa. Minusta ei kannata ajautua niin sinisilmäiseen tilanteeseen, että me haemme vain ne ihmisoikeustekijät, jotka puoltavat potentiaalisia turvallisuuden häiritäjiä, mutta viittaamme kintaalla niille ihmisoikeustekijöille, joita Euroopassa kunnioitetaan tavallisten kansalaisten suojaamisessa.

Herra puhemies! Ottaisin muutamaan yksityiskohtaan kantaa. Täällä on paljon puhuttu postin avaamisesta, ja siitä näyttää vasemmistoliitto saaneen aikaiseksi vastalauseen, ilmeisesti ainoan pykälätasaisen vastalauseen. Haluaisin kertoa, että Suomessa pakkokeinolaissa on määritely postin avaaminen. Siellä kunnetaan termit takavarikko, kirjelähetyksen takavarikko ja sen avaaminen eri termeinä. Tästä kyllä väistämättä päädytään siihen, että minkäänlainen sana tarkastamisesta ei voi sisältää avaamisoikeutta, koska avaamisoikeus on säännelty ja saanut näin ollen laillisen sisällön jo aikaisemmassa lainsäädännössä. Sen vuoksi on aika lailla tarpeetonta — itse asiassa voisi sanoa, että vähän vaarallista — sanoa laissa, että ”saa tarkastaa kuitenkin avaamatta”. Silloin me annammekin

sanalle ”tarkastus” sen sisällön, että saakin avata, ellei erikseen kielletä. Kuitenkin pakkokeinolaissa sanotaan selvästi, mitä on kirjelähetyksen avaaminen. Minusta tuo saattaa olla vaarallista. Jos jossain muualla lainsäädännössä jo esiintyy sana ”tarkastaa”, niin joku voi saada päähänsä tämän lakivaliokunnan vastalauseen puitteissa, jos se hyväksyttäisiin, aivan virheellisenkin käsityksen asiasta.

Ed. Haavisto on ollut sitä vastaan, että kotirauhaa voitaisiin rikkoa suojelupaikan ulkopuolella. Kuitenkin, vaikka näkökohta sinänsä on varsin ymmärrettävä, vaikuttaisi siltä, että olisimme aika oudossa tilanteessa, jos esimerkiksi Suomen poliisille viestitettäisiin, että kokousta varten on joku tunnettu terroristi saapunut maahan ja majailee siellä ja siellä eikä silloin voitaisi asiaan ollenkaan puuttua. Ehkä esinepuoli kotirauhan puolella on hivenen ongelmallisempi. Ed. Haaviston pommiautoesimerkkikin ilmeisesti juuri sopisi tämä kotirauhan rikkomisen vaarallisen esineen löytämiseksi, sillä autohan nauttii myöskin kotirauhaa.

Kaiken kaikkiaan olen samaa mieltä, että lainvalmistelussa olisi voitu olla huolellisempia. Ainoastaan yksi pykälä kai jäi nyt jäljelle hallituksen esityksestä. Tosin suurin osa muutoksista johtui nyt siitä, että periaate pysyvästä laista tilapäiseen lakiin vaihtui. On aivan ilmeistä, että myös ministeriössä pitää ottaa huomioon se, että liikutaan niin herkällä alueella, että on syytä aika täsmälleen kirjoittaa juuri se, mitä tarkoitetaan, eikä vain vähän siihen suuntaan.

Ed. L a x (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Niinistön puheenvuorosta voi virheellisesti saada sen käsityksen, että olisin sanonut, että tämän lain säätäminen pysyväiseksi olisi johtanut siihen, että Suomi olisi saanut poliisivaltion maineen. Näin en suinkaan sanonut enkä tarkoittanut. Kysymys oli varsin yksiselitteinen. Ensimmäisessä asiantuntijoitien kuulemisessa arvovaltainen asiantuntija herättää tämän kysymyksen, ja sitten joutuu valiokunta — itse asiassa joutuvat valiokunnat; se oli yhteisistunto perustuslakivaliokunnan kanssa — toteamaan, että kun ei ole kansainvälistä vertailua tästä, niin on mahdotonta päätellä, millä lailla esimerkiksi tämän tyyppinen lainsäädäntö ulkomaailman silmissä koetaan.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ihan muutama irrallinen ajatus tästä laista ja sen käsittelystä.

Ensinnäkin se, että tätä lakia on muutettu verrattuna hallituksen esitykseen todella perusteellisesti, on toisaalta hyvä, että näin on tapahtunut ja näin voi tänä päivänä tapahtua. Nimitäin tämän hallituksen aikana on tapahtunut tietty lainsäädäntökulttuurin muutos verrattuna edelliseen hallitukseen, siihen aikaan, kun esimerkiksi Louekoski tai oli nyt kuka hyvänsä oikeusministerinä — dementia alkaa vaivata — kun hallituksessahan vaihdettiin ministereitä edestakaisin, joku lähti Brysseliin ja mitä itse kukin teki. Edellisen hallituksen aikana vaati yhden ainoan sanan muuttaminen hallituksen esityksessä tai pilkun siirtäminen toiseen paikkaan viikkokausien neuvottelut, joissa olivat ryhmärit mukana jne. Tämän hallituksen aikana valiokunta päättää aivan vapaasti siitä, minkälaisen lain se haluaa ja tekee, eikä nykyinen oikeusministeri ole puuttunut tähän. Sehän nähtiin jo pakkokeinolain käsittelyn yhteydessä. Silloin mentiin vähän huonoon suuntaan. Tämän lainsäädännön yhteydessä on menty vähän parempaan suuntaan. Hallituksen huono esitys on saanut huomattavasti paremman sisällön valiokunnassa kuin se oli tullessaan.

Lähetekeskustelussa esitin ryhmän näkemyksenä, että meillä ei ole mitään sitä vastaan, jos laki säädetään pysyväksi sillä tavalla, että eduskunta asetuksen muodossa päättää tarvittaessa sen voimaantulosta. Tämä olisikin perusteltua sikäli, että jos kansainvälisiä tapahtumia meillä on kovin tiuhaan, kovin useasti, ja jos joka kerta joudutaan samanlaiseen saivarteluun kuin tämän lain osalta nyt jouduttiin, kyllä se on aika raskasta, jos pari kertaa vuodessa joudutaan uudelleen tekemään laki, joka sitten taas raukeaa, ja taas tehdään uusi. Näin ollen paras ratkaisu olisi se, että laki olisi pysyvä ja että se saatettaisiin tarvittaessa asetuksella voimaan.

Kuitenkin valiokuntakäsittelyn yhteydessä luovuin ajatuksestakin, että tämä voisi olla pysyvä laki, koska todella on tilanne se, että sen täytyy silloin lähteä paremmalta valmistelupohjalta. Sen käsittelyyn pitää olla pitempi aika sillä tavalla, että voidaan myös kuulla asiantuntijoita riittävissä määrin, jotta laista tulee sen tasoinen, mitä pysyvä laki edellyttää. Minua ei niinkään kiinnosta se, millaiset lait ovat Saksassa ja millaiset lait ovat Hollannissa, siis kansainväliset säännökset. Ei meidän tarvitse välttämättä sitä katsoa. Me ratkaisemme omien olosuhteidemme mukaan, minkälaisen lainsäädännön tarvitsemme turvalaiksi, jos me sitä tarvitsemme, eikä meidän tarvitse apinoida muita maita, edellyttä-

en kuitenkin, ettei se ole kansainvälisten sopimusten kanssa ristiriidassa. Joka tapauksessa oli perusteltua luopua ajatuksesta, että laki olisi pysyvä, aikaisemmin mainituista syistä.

Tämä laki sen sisältöisenä, kuin se valiokunnan mietinnössä on, vastaa mielestäni varsin hyvin niitä vaatimuksia, joita poliisilla on, jotta se saisi pohjan turvata Ety-kokouksen osanottajia sillä tavalla kuin tämä laki tarkoittaa. Siinä mielessä lakivaliokunta teki todella hyvää työtä. Tietysti puheenjohtaja on mielissään siitä, että on pystynyt johtamaan lakivaliokuntaa hyvään tulokseen, vaikka siinä oli saivartelua. Vanhana poliisimiehenä en tiedä, olisinko joskus itkenyt vai nauranut, kun ajattelee, että poliisi joutuu aikanaan silmänräpäyksessä tekemään ratkaisun kuin Mikkelin torilla. Me saivartelemme kuukausikaupalla lain kanssa tuolla, ja sitten raastuvanoikeus käsittelee neljä vuotta jälkeenpäin. Siinä on juuri tämä ongelma: Poliisi joutuu tekemään ratkaisun nopeasti, meillä on aikaa saivarrella.

Puuttumatta postiin ja kirjeisiin ed. Haaviston tekemästä muutosehdotuksesta on todettava, että kun hän haluaa ottaa pois kotietsinnän vaarallisen henkilön löytämiseksi, se ei ole perusteltua sikäli, että voimassa oleva pakkokeinolaki käsittelee tällaista mahdollisuutta kotietsintään vain tapahtuneen rikoksen jälkeen. Kotietsintämahdollisuus tarkoittaa sitä, että siinä tapauksessa, että vaaralliseksi epäilystä henkilöstä on tullut riittävästi tietoa, voidaan suojeltavan turvallisuuden takaamiseksi suorittaa kotietsintä. Sitähän ei tietysti suoriteta ilman perusteita, se on itsestäänselvää. Näin ollen katson, vaikka ymmärrän ed. Haaviston poliittista näkemyspohjaa, että esitys 9 §:n 7) kohdan poistamisesta on aivan perusteeton.

Sen sijaan totean, että kun alkuperäisessä tekstissä puhutaan suojeltavalle vaarallisen henkilön etsimisestä, tähän oli — sen lisäksi että on hyvin arvostuksenvaraista, mikä on vaarallinen henkilö, sitä tuskin kukaan pystyy sanatakasti selvittämään — kovin kapea ja, kuten sanottu, vaikeasti tulkittava. Se, että lakiesitykseen valiokunnassa lisättiin ”vaaralliseksi epäilty” henkilö, on jo huomattavasti selkeämpi. Näin ollen muutos siinä mielessä on erinomaisen hyvä. Epäillähän aina voi, mutta se, että pystytään todistamaan, että on vaarallinen, on jo toinen asia.

Ed. Halonen SDP:n valiokuntaryhmän vastaavana teki tässä erinomaisen suurta työtä. Minä vain aikanaan uskalsin heittää ilman tällai-

sen mahdollisuuden, hän toi sen myöhemmin esille. Olen jopa hämmästyntynyt ja tyytyväinen siitä, että tämä luonnollisestikin madalsi selvästi poliisin toimivaltuuksien laukeamista sellaisessa tilanteessa, jossa poliisin on tarpeen ryhtyä koti-etsintään tällaisen henkilön löytämiseksi. Sana "epäilty" on huomattavasti laskenut kynnystä, ja se on aivan oikein.

Herra puhemies! Mielestäni tämä laki sellaisena, kuin se on valiokunnan mietintöön työn ja saivartelun jälkeen saatu, vastaa poliisin tarpeita. Pommilla varustettu auto kyllä saadaan pois; ed. Haavisto vai kuka epäili, ettei sitä saada pois paikalta, jos siellä on pommi. Se, mikä tässä on sellaista, mitä ehkä joutuu mielessään etsimään, on, millä perusteella nuo ikkunat suljettaisiin ja ikkunat peitettäisiin. Siihen minäkään en oikein helposti löydä vastausta, mutta toivottavasti niin ei tarvitse tapahtuakaan.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Tähän asti käydyssä keskustelussa hallituksen esitystä kohtaan sekä sisällön osalta että varsinkin käsittelymenettelyn, nimenomaan aikataulun, mikä tarkoitusta varten täällä on varattu, suhteen on esitetty varsin voimakasta kritiikkiä. Myönnän suoraan, että kritiikki nimenomaan aikataulun osalta on täysin aiheellinen. Yhden kuukauden, käytännössä nyt vajaan sellaisen, jääminen tämän asian käsittelyyn, myönnän sen, on aivan liian vähän. Toki muistan näiden 13 vuoden ajalta asioita täältä, joissa saman päivän kuluessa on pyritty ajamaan lähetekeskustelusta lähtien toisen käsittelyn lopettamiseen asti kaikki käsittelyt läpi valiokuntakäsittelyineen, mutta toki tämäntapaisiin asioihin tietystikään sellainen menettely ei voi sopia. Kuukauden varaaminen nyt ajatellen oli liian vähän.

Sytä siihen, että näin käytännössä kävi, on aika moniakin. En ala niitä nyt tässä yhteydessä luetella. Päävastuun kuitenkin niistä kantaa sisäasiainministeriö, sen myönnän. Meidän olisi ja minun olisi pitänyt kyetä piiskaamaan sen koneistoja, myös ne käsittelyvaiheet nopeampaan aikatauluun.

Lisäksi tässä oli tietyllä tavalla asian käsittelyn kannalta toki huonoa tuuriakin siinä mielessä — toki oli tiedossa muutamat kuukaudet ennemmin tai myöhemmin viikot vähintäänkin ennen se toiseikka — että mm. Pohjoismaiden neuvoston kokous sattui tähän aikaan ja eräitä muitakin viivästyttäviä asioita oli toki olemassa.

Arvoisa puhemies! Mitä varsinaisesti lakiesityksen sisältöön tulee, muistutan vielä sen seikan, että taustalla tämänkin lakiesityksen valmistelussa olivat vuosilta 74 ja 85 olleet lait. Myönnän, että julkista keskustelua siitä, kuinka hyvin nuo lait toimivat, ei ole maassa kunnolla käyty. Mistä se johtuu? Siitäkö, että nuo lait käytännössä toimivat silloin, kun niitä tarvittiin, vaiko siitä, että jostain muusta syystä ei ole tullut kunnan tilaisuutta esimerkiksi parlamentissa tuon tapaisen keskustelun käymiseen? Yhtä kaikki, kun suurempaa kritiikkiä noiden lakien käytöstä silloin aikanaan ei ollut, luotin omasta puolestani siihen, että kun valmistelu tällä kertaa lähti siitä, että se pyrki eräin osin täsmentämään aiemman lain poliisille antamia valtuuksia, noilta osin oltaisiin oikeilla jäljillä.

Mitä lain pysyväksi säätämiseen tulee, myös niiltä osin ne perusteet, joihin viimeksi ed. Aittoniemi viittasi, tuntuivat ja jatkoakin ajatellen varmasti ovat perusteltuja. Ymmärrän hyvin, että tässä tilanteessa valiokunnan päätös ja myöhemmin eduskunnan päätös tulee lähtemään toiselta pohjalta, määräaikaisen lain pohjalta, ja siihen on tietysti tässä tilanteessa kaikin tavoin tyytyminen.

Huomaan ja ymmärrän näin, että aika tässä mielessä on muuttunut. Mikä 74 ja 85 saattoi tulla kysymykseen, likikään se sama ei enää kelpaa tänä päivänä. Tässä mielessä ymmärrän, että ainekset valiokunnan huomautukselle eräiden kohtien täsmällisemmästä käsittelystä taikka nimenomaan perustelusta hallituksen esityksessä kyllä löytyvät.

Muutamaan yksityiskohtaan vielä kajoan. Mitä tulee ihmisoikeussopimusten huomioimiseen, yksi vaihe, joka vei useiden viikkojen ajan valmisteluprosessissa, oli juuri se vaihe, jossa oikeusministeriön kanssa käytiin keskustelut, konsultaatiot, siitä, mitä nuo sopimukset edellyttävät tämän lain kannalta. Luotin siihen saamiini selvitysten mukaan, että noiden sopimusten velvoitteet tässä olisi huomioon otettu.

Mitä valiokunnan mietintöön tulee, kuten ed. Niinistö puheenvuorossaan totesi, useimmat muutoksista toki johtuvat siitä, että on päädytty pysyvästä määräaikaiseen lakiin. Mutta myös selviä sisältömuutoksia eräisiin pykäliin on tehty ja varmasti ihan perusteltuja ja aiheellisia.

Mitä mahdolliseen jatkovalmisteluun tulee, sisäasiainministeriö ja hallitus tulevat ottamaan huomioon valiokunnan mietinnössä näiltä osin esitetyt toiveet ja näkemykset. Jatkossakin varmasti tullaan tilanteisiin, joissa Suomessa on

suuria kansainvälisiä kokouksia. Meillä joka tapauksessa myös tulevaisuudessa tarvitaan noiden kokousten ja tapahtumien turvajärjestelyille sellaiset edellytykset, että kokoukset kunnolla ja kunnialla kyetään hoitamaan.

Minä valitan sitä, että hallituksen esitykseen ei sisältynyt kansainvälistä vertailua, erittelyä, esittelyä siitä, minkälaisella lainsäädännöllä muualla maailmassa nämä asiat on järjestetty. Yhtä kaikki olen tullut niiltä osin kuitenkin vakuuttuneeksi, että esimerkiksi läntisessä Euroopassa, johon nyt tietysti näissä asioissa on relevanttia meitä verrata, useimmissa maissa poliisilla käytännössä on vähintään saman tasoiset valtuudet ja edellytykset tämantapaisten kokousten turvallisuusjärjestelyjen hoitamiseen kuin tällä lainsäädännöllä Suomen poliisille annetaan. Uskon ja ymmärrän aivan hyvin sen viestin, mikä valiokunnalta tässä suhteessa hallitukselle on tullut. Erittely, esittely, analyysi siitä joka tapauksessa, mitä suinkin saatavissa muualta on, on tarpeen vastaisuudessa, kun tämantapaista esitystä eduskunnassa käsitellään. Hallitus ottaa viestit näiltäkin osin huomioon.

Ed. Lax (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin ministeri Pekkarisen puheenvuorosta sen verran, että minusta se oli erittäin sovitteleva, erittäin hyvä puheenvuoro ja se lupaa hyvää. Tällä mielestäni ministeri paikkasi varsin hyvin tunnustamalla tosiasiat, lainvalmistelussa tapahtuneita kömmähdyksiä.

Ed. Aittoniemen puheenvuoron johdosta haluan todeta seuraavaa. Hänhän väitti, että kirjoitustapa "vaaralliseksi epäilty henkilö" olisi merkinnyt sitä, että tällä olisi madallettu valtuuksien käyttökynnystä. Valiokunnassa käytiin tästä hyvin perusteellinen keskustelu, ja siitä voidaan päätellä, että useimmat valiokunnan jäsenet eivät ollenkaan mieltäneet tätä kynnyksen matalamiseksi vaan yksinomaan lain tulkintaa selvettävänä kirjoitustapana.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lax jo korjasikin ed. Aittoniemen käsitystä "vaaralliseksi epäilty" — määreen osalta. Ed. Aittoniemi myös arvosteli sitä, että täällä saivarrellaan viikkokausia sen kaltaisesta asiasta, jossa sitten käytännön poliisimiehen on tehtävä ratkaisunsa silmänräpäyksessä. Sen takia juuri, että olisi mahdollisimman selkeät pelisäännöt silloin, kun nopeasti ratkaisuja joudutaan tekemään, on varsin suurella

huolella säädettävä ne normit, ne poikkeukselliset valtuudet, joista tässäkin tapauksessa on kysymys.

Mitä enemmän kansalaisten perustaviin oikeuksiin puuttuvista valtuuksista on kysymys, sitä tarkemmin ja hiotummin pitää nuo normit kirjoittaa. Pohjoismaisessa oikeusperinteessä on juuri tärkeätä kansalaisten tasavertainen kohtelu, että kaikkien henkeä suojataan ja tällaiset poikkeussäännökset ovat sitten hyvin harvinaisia ja niiden säätämisessä on hyvin tarkkaa seulaa käytettävä.

Ed. Halonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omalta osaltani otin saman epäilyksen sanan esille jo puheenvuorossani ja pyrin siinä ihan avoimesti ja rehellisesti kertomaan, että kysymys on siitä, voidaanko etukäteen tietää, että on olemassa jokin vaarallisten henkilöiden kategoria vai liittyykö määrittely konkreettisemmin tilanteeseen; jälkimmäinen oli valiokunnan tavoitteena, ja se ihan hyvin selvästi siitä näkyy. Ministeri Pekkarinen nyökkäilee, ja tässä mielessä jää vain hieman hymähtelemään ed. Aittoniemen käyttäytymiselle. Hänen mielestään nähtävästi on hyvin mielenkiintoista ja asiaa eteenpäin vievää se, että valiokunnassa ollaan hiljaa ja sitten, kun tullaan saliin, varmuuden vuoksi, jos vielä oltaisiin edes yhtä mieltä, koetaan siitä huolimatta lyödä. Tätä ei tietysti oikein osaa ottaa vanhan poliisimiehen käytöksessä lain henkeen hyvin sopivaksi käyttäytymiseksi, kun nimenomaan olemme lähteneet siitä, että poliisimieskin voi kohdella vasemmistolaista ihan kunnioituksella.

Ed. Laine (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minunkin mielestäni ministeri Pekkarisen äskeinen puheenvuoro oli hyvä. Se oli ainakin huomattavasti parempi kuin ministerin puheenvuoro lähetekeskustelun yhteydessä. Puheenvuoro osoitti sen, että ministeri tunnustaa eduskunnan suorittaneen hallituksen esityksen puntaroinnin ja todenneen sen kevyeksi.

Mutta eräs kohta ministerin puheenvuorossa mielestäni kaipa vastaväitteen tai oikaisun. Nimittäin ministeri sanoi, että hallitus on ottanut huomioon eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja valiokuntien vuonna 85 esittämät huomautukset. (Min. Pekkarinen: En sanonut!) — Kyllä, ministeri sanoi, että valmistelussa on otettu huomioon ne näkökohdat, jotka eduskunta aikaisemmin on esittänyt. — Kun nykyisessä eduskunnassa on kai kymmenkunta edustajaa siitä

perustuslakivaliokunnasta, joka 85 huomautuksensa lausui, mielestäni on nyt rehellisesti tunnustettava, että hallitus ei ole vaivautunut suorittamaan sellaista valmistelua, jota perustuslakivaliokunta silloin edellytti. Sen todistaa nimenomaan se, että perustuslakivaliokunta on nyt uudelleen huomauttanut samasta asiasta ja laki-valiokunta on sitten suorittanut pykäliin huomattavan osan niistä korjauksista, jotka ovat olleet esillä.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Se varmaan pitää paikkansa, että niiltä osin, kuin tämäntapaisten asioiden liian sanoisiko nopeasta eduskuntakäsittelystä on huomautettu, se huomio ja huomautus ei ole mennyt eri syistä perille. En minä ala eritellä syitä. Minä yritän hoitaa omassa hallinnossani viestit oikeaan järjestykseen. Se viesti ei joka tapauksessa ole mennyt oikealla tavalla perille. Näiltä osin huomautuksessa on aihetta. Muilta keskeisiltä osin kansainvälistä vertailua lukuun ottamatta olen ymmärtänyt, että tuolloisen perustuslakivaliokunnan sanoma on pyritty ottamaan huomioon. Ehkä ed. Laine näiltä osin täsmentää vielä minulle, mitä hän tarkoitti.

Ed. N i i n i s t ö (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Halosen puheenvuoron johdosta. Olen hänen kanssaan täysin samaa mieltä siitä, että on ollut huomattavasti parempi luopua sellaisen uuden käsitteen kuin "vaarallisen henkilön" luomisesta kaiken lisäksi vielä vähän hätäisen puoleisesti ja että vaaran epäily ei suinkaan laajenna arviointia, vaan päinvastoin valiokunta selvästi on osoittanut tarkoitavansa sillä jo konkreettisia epäilytilanteita.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Poliitikassa ei pitäisi koskaan antaa toiselle kansanedustajalle tunnustusta. Käy niin kuin äskenkin. Ed. Halonen ilmeisesti loukkaantui, vaikka minä vilpittömässä mielessä eräällä tavalla poliisin puolesta kiitin häntä asiassa, jonka itse toin esille valiokunnassa, mutta uskoin, että se ei tule saamaan kannatusta. Sitten ed. Halonen otti asian esille ja antoi laille paremmat soveltamisen mahdollisuudet.

On selvää, että jos puhutaan "vaarallisesta henkilöstä", on täytynyt todeta, että kyseessä on vaarallinen henkilö, mutta jos puhutaan "vaaralliseksi henkilöksi epäilystä", riittää epäily. Tämähän on itsestäänselvä asia. Tässä on käytän-

nön toimintakynnyksen madaltunut, ja se on aivan oikein. Olen lähtenyt vilpittömästi tässä tapauksessa ed. Haloselle esittämään kiitokset, koska hän on ollut tietyllä tavalla asian äiti, ja silloin täytyy antaa tunnustus, kun siihen on kerran mahdollisuus.

Mutta ed. Koskiselle totean sen, että vaikka pelisäännöt tehdään kuinka selkeiksi, vaikka kirjoitetaan kuinka pitkät perustelut valiokunnan mietintöön, poliisi joutuu silmänräpäyksessä ratkaisemaan, mitä tekee. Myöskään ne henkilöt, jotka olivat täällä, ed. Niinistön ihailemat "palttoomiehet", eivät lakikirjaa olisi katsoneet. Salamannopeasti tapahtuu ratkaisu silloin, kun täytyy, taikka sitten se on myöhäistä.

Poliisi on todella ongelmallisessa tilanteessa, koska etukäteen saivarrellaan ja neljä vuotta käydään raastuvanoikeutta päälle. Mikkelin hommassa varmaan tehtiin erehdyksiä, en minä sitä sano. Minä otin tämän esimerkkinä ihan muuten vain.

Ed. P o l v i : Herra puhemies! Lakivaliokunnan puheenjohtaja Lax aivan oikeutetusti ja perusteellisesti esitti kritiikkiä hallituksen esityksen valmistelun osalta. Samaten tietenkin valiokunnan mietintönsä kirjaama kritiikki on hyvin aiheellista ja perusteltua.

Käsitellessään hallituksen esitystä n:o 51 vuoden 1985 valtiopäiviltä, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin kymmenvuotisjuhla-kouksen järjestämisen takia säädettävää turvalakia, perustuslakivaliokunta silloin on arvostellut esityksen myöhäistä antamista eduskunnalle ja, korostan, myös lain sisällön osalta, että mikäli samantapaisia poliisin erityisvaltuuksia tarkoittavia lakiehdotuksia myöhemmin annetaan muita yksittäistilanteita varten, on valtuuksien käytämisen edellytykset yksilöitävä täsmällisesti ja valtuudet rajattava välttämättömiin ottaen huomioon kansalaisten perusoikeudet. Edelleen perustuslakivaliokunta tuolloin on todennut, että pysyvän lain tarve yleensäkin voi tulla harkittavaksi vasta sen jälkeen, kun nyt voimassa olevan lainsäädännön antamien valtuuksien sisältö suojelutarpeeseen nähden on perusteellisesti selvitetty. Näin siis perustuslakivaliokunta kannanotosaan vuonna 85.

Siitä huolimatta hallitus esitti pysyvää erityissuojelulakia, jonka välttämättömyyttä ei ole lainkaan selvitetty. Esitys tuotiin käsiteltäväksi niin, että käsittelyaikaa on todellisuudessa vajaa kuukausi. Näin ollen on itsestäänselvä, että mitään edellytyksiä arvioida lain tarpeellisuutta

yleensä ja sen muutostarpeita siinä laajuudessa, kuin asian merkitys edellyttäisi, ei ole ollut olemassa.

Lakivaliokunta on päätenyt monien hallituksen esitykseen sisältyneiden säännösten korjauksen ja täsmennysten jälkeen esittämään määräaikaista lakia, joka on hallituksen esittämää oleellisesti täsmällisempi. Määräaikaiseksi muuttaminen ja esitetyt täsmennykset vaikuttavat siten, että säännöksistä ei ole suurta pysyvää haittaa ihmisten oikeuksille eikä ilmeisesti lainsäädännön kehityksellekään. Se ei kuitenkaan estä loukkaamasta kansalaisten perusoikeuksia ehkä tarpeettomastikin.

Valiokunnan enemmistön hyväksymä ehdotus ei korjaa sitä puutetta, että mietinnön 7 §:n 6) kohta, joka koskee suojelupaikkaan lähetettyjen postilähetysten tarkastamista, ei sanamuotonsa mukaan rajoita niiden avaamista. Säännöksen perusteluissa tosin on todettu, että erityisvaltuus käsittää ainoastaan posti- ja tavaralähetysten tarkastamisen esimerkiksi läpivalaisua käyttäen. Se ei kuitenkaan rajaa lähetysten avaamista, mikä selvyden vuoksi tulisi sisällyttää itse lakitekstiin, kuten sisäasiainministeriön asetusluonnoksessa on todettu ja myös II vastalauseessa olen esittänyt.

Ed. Niinistö tosin puheenvuorossaan totesi, että se on tarpeetonta ja saattaa aiheuttaa epäselvyyttä. Luotan kuitenkin tältä osin sisäasiainministeriön lakiesityksen liitteenä olevassa luonnoksessa 3 esittämään ajatukseen. Toisaalta on todettava se, että onko pari viikkoa aikaa, kun julkisuudessa oli tiedot verotoimistoon osoitetujen kirjeiden avaamisesta, todennäköisesti tosin vastaanottajan luvan mukaan, mutta kirjeiden avaamisesta oli kysymys.

Lakivaliokunnan esityksen 7 §:n 7) kohta antaa edelleen valtuudet suorittaa kotietsintä vaaralliseksi epäillyn henkilön tai esineen löytämiseksi. Valiokunnan mietinnön perusteluissa käytetty vaaralliseksi epäillyn henkilön määritelmä on lainattu ulkomaalaislaista, kuten on jo aikaisemmin todettukin. Tuosta käyttöyhteydestä irrotettuna se kuitenkin johtaa ilmeisesti laajempaan joukkoon.

Toisaalta kotietsintä on mahdollista toimeenpanna esityksen mukaan vaarallisen esineen löytämiseksi. Sitä kautta kotietsintävaltuutus laajenee täysin avoimeksi, sillä aseita, räjähteitä tai muita vaarallisia esineitä saattaa joidenkuiden mielestä olla välttämätöntä etsiä koko sillä alueella, jolla turvatoimenpiteitä saadaan käyttää. Se mahdollistaa niin kuin hallituksen alkuperä-

nenkin esitys poliisille lähes rajattomat kotietsintävaltuudet, mitä on pidettävä epäilyttävänä.

Ed. Aittoniemi puheenvuorossaan tarkasteli poliisin oikeuksien kannalta asiaa todetessaan, että tämä esitys vastaa poliisin tarpeita. Asiaa on kuitenkin syytä tarkastella ilmeisesti myös kansalaisten perusoikeuksien kannalta, joista eräs keskeisimpiä on kuitenkin kotirauha, johon kotietsinnässä käytännössä puututaan. Omalta osaltani en kannan niinkään suurta huolta ihmisten oikeudesta säilyttää asunnoissaan aseita tai muita vaarallisia esineitä kuin siitä, että säännös mahdollistaa kotietsintöjen toimeenpanon tarpeettoman laajalla alueella tuossa valiokunnan esittämässä muodossa. Sen vuoksi esityksen 7 §:n 7) kohta on syytä poistaa.

Koko lakiesityksen osalta on syytä todeta, että sen tarpeellisuutta valiokuntakäsittelyn aikana ei ole riittävän selvästi osoitettu. Ilmeisesti tarpeelliset turvaamistoimenpiteet voitaisiinkin suorittaa muiden voimassa olevien lakien antamien valtuuksien puitteissa.

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Jo aikaisemman vastauspuheenvuoroni yhteydessä erään näkökohdan toin esiin; ja nyt tässä paikalla olen haluaisin vain todeta, että kun tämä lähetekeskustelu kahdessa vaiheessa eduskunnassa suoritettiin, niin silloin esitettiin hallituksen esityksestä monia huomautuksia, jotka ovat tulleet ilokseni sekä perustuslakivaliokunnan että lakivaliokunnan mietinnössä huomioon otetuiksi, eivät tosin kaikilta osin, kuten ed. Polvi äsken puheenvuorossaan osoitti.

Edelleen jään hämmästelemään kolmea seikkaa: ensin sitä, miksi hallitus ei ollut suorittanut kunnollisempaa valmistelua. Toiseksi hämmästelän sitä, miten kevyin perustein hallitus tässä esityksessään lähti kansalaisten perustulaisissa turvattujen oikeuksien rajoittamiseen, mielestäni hyvin kevyin perustein. Kolmas seikka, jonka vielä totean, on se erikoinen piirre, että perustelutekstillä yritettiin itse asiassa tässä hallituksen esityksessä laajentaa valtuuksia siitä, mitä itse lain tekstiesitykseen oli kirjoitettu.

Ed. N i i n i s t ö (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta tuo, mitä ed. Laine sanoi alkuperäisestä hallituksen esityksestä, pitää täysin paikkansa. Siinä laajennettiin perustelutekstillä. Ainahan niitä kirjoittamaan joudutaan, se on selvä. Mutta siinä suorastaan laajennettiin eräiden pykälien sisältöä.

Minusta se saa vielä vakavamman merkityksen, jos muistelemme muutaman viikon takaista korkeimman oikeuden ratkaisua, tosin aivan eri asiassa eli tasa-arvolainsäädäntöä koskevassa asiassa, jossa eräs oikeusneuvos julkisuudessa, eli televisiossa kertoi, että ratkaisu oli tehty äänestyksen jälkeen. Enemmistö haki tuen hallituksen esityksestä ja vähemmistö eduskunnan asianomaisen valiokunnan täällä hyväksytystä mietinnöstä.

Näin ollen se kanta, että korkeimmassa oikeudessa voidaan ajatella, että hallituksen esityksen perustelut ikään kuin kaikissa tapauksissa ohittavat niitä seuraavat eduskunnan kannat, on aika yllättävä ja tietysti tulee korostamaan sen seikan merkitystä, että hallituksen esityksen perusteluihin joudutaan kiinnittämään entistä tarkempaa huomiota nimenomaan hallituksen toimesta.

Ed. Lehtinen: Arvoisa herra puhemies! Heti kärkeen on todettava, että minulle tämä hallituksen lakiesitys n:o 2, alkuperäiseltä nimeltään erityissuojelulaki, on hyväksyttävissä muutosten jälkeen. Myönteiseen kantaani ovat vaikuttaneet keskeisimpinä lain muuttuminen määräaikaiseksi sekä muut lakivaliokunnan mietinnössä perustellut korjaukset.

Koska lakivaliokunta teki lukuisia muutoksia, jotka supistavat lakia alkuperäisestä esityksestä, on paikallaan, että myös lain nimeä muutettaisiin. "Laki toimenpiteistä kansainvälisiin kokouksiin osallistuviin, kansainvälistä erityissuojelua nauttiviin henkilöihin kohdistuvien rikosten ehkäisemiseksi" kuvaa täsmällisemmin lain sisältöä. Muutos on perusteltavissa myös siten, että nimike "erityissuojelulaki" jää käytettäväksi mahdollista myöhemmin annettavaa pysyvää lakia varten.

Alun perin hallitus oli tarkoittanut lain pysyväksi ja tulemaan voimaan Ety-seurantakokousta ennen. Lain tarvetta perusteltiin kansainvälisten sopimusten velvoitteiden täyttämisellä. Tuntui kuitenkin mahdottomalta hyväksyä lakia, jota kohtaan asiantuntijat esittivät valiokunnassa runsaasti epäilyksiä.

Lakiesityksessä käsitteet ovat epämääräisiä. Esityksessä on epätarkkuuksia. Lakiesityksessä pykälät ja perustelut eivät vastaa toisiaan. Kaiken tämän kritiikin käsittelemme lakivaliokunnassa kohta kohdalta ja yritimme löytää näihin ratkaisuja parhaamme mukaan, vaikka käsitteilyssä oli kiire. Mielestäni pääsimme kohtuulliseen lopputulokseen.

Lakivaliokunta tarkasteli kansalaisten oikeussuojaa mm. pidätysoikeuden ja kotirauhan osalta. Pidätysoikeuden osalta on otettava huomioon myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen vaatimukset, jotka ovat tiukat pidättämisessä ja henkilöiden tarkastamisessa. Kotietsintä on mahdollista vain erityisestä syystä ja vain sillä alueella, jolla lain käyttöönottomääräys on annettu.

Valiokunnassakin käytiin pitkä keskustelu käsitteestä "vaarallinen henkilö". Valiokunnassa koettiin, että käsite on ennakkoon luokitteleva, ja kuten eräs asiantuntija totesi, myös vaarallisen henkilön kaveri on vaarallinen henkilö. Tällaisten tulkintojen poissulkeminen on tarpeellista. Mietinnössä on päädytty ilmaisuun "vaaralliseksi epäilty", joka sinänsä ei kyllä täydellisesti korjaa esitettyä epäkohtaa. (Ed. Aittoniemi: Vaarallinen nainen!)

Laissa poliisille tulee erityisvaltuuksia, jotta se voi hoitaa tehtävänsä. Valtuuksia on kuitenkin rajattu ja edellytetty, että tilanteet täyttävät erityisehdot.

Ety-seurantakokousta varten olisi ollut muitakin vaihtoehtoja. Valikoima on tosin ollut sellainen, että olen kokenut valitsevani huonoista vaihtoehtoista vähiten huonon.

Ensimmäinen vaihtoehto olisi ollut, ettei lakia olisi hyväksytty lainkaan, jolloin poliisi toimisi nykyisten valtuuksiensa varassa. Päädyin tämän vaihtoehdon hylkäämiseen, koska asiantuntijat varoittelivat, että käytännössä hätätilanteessa käytetään normaalivaltuudet ylittäviä toimenpiteitä joka tapauksessa. Pidän parempana vaihtoehtona valtuuksien selkeätä määrittelyä ja niiden käytön ehdollistamista.

Kuten edelliset puhujat ovat todenneet, voi ihmetellä, ettei lain tarpeellisuutta vakuutelleista asiantuntijoiden lausunnoista ollut kuitenkaan mahdollista täsmällisesti selvittää, mitkä tärkeimmät valtuudet puuttuvat voimassa olevista laeista nyt ja millä täsmällisillä muutoksilla tai lisäyksillä puutteet saadaan korjattua. Toivottavasti tämä korjautuu ministeriössä vielä ja arviointi suoritetaan joka tapauksessa tämänkin lain voimaantulon jälkeen.

Toinen vaihtoehto olisi ollut hyväksyä laki hallituksen esittämässä muodossa. Mutta kuten aikaisemmin totesin, suurimpina ongelmina olivat epätarkkuus valtuuksien käytössä ja määrittelyssä sekä pysyvyys. Asiantuntijakuulemisessa kävi ilmi niin lukuisia heikkouksia, ettei hyväksyminen mielestäni ollut myöskään mahdollista.

Kolmantena ja parhaana vaihtoehtona näenkin, että laki hyväksytään mietinnön esittämässä parannellussa muodossa.

Arvoisa herra puhemies! Monilla tahoilla olisi halua saada pysyvä erityissuojelulaki. Jatkossa, jos halutaan pysyvä erityissuojelulaki, on laki valmisteltava huolellisesti, paljon huolellisemmin kuin tämä lakiesitys. Kansainväliset vertailut puuttuivat hallituksen esityksestä, kuten moneen kertaan on todettu. Asiantuntijoilta kävi suullisesti ilmi, ettei muualla Euroopassa tunneta nyt esitetyn kaltaisia erityissuojelulakeja. Ajan vähyyden vuoksi ei kuitenkaan ollut mahdollista ruveta vertailemaan eri maiden lainsäädäntöä ja niihin sisältyviä valtuuksia. Vertailu olisi edellyttänyt laajaa tarkastelua, jossa olisi otettu huomion lukuisia eri tekijöitä.

Mahdollisessa uudessa lakiesityksessä olisi selkeästi tultava esille, millaiset ovat käytännössä kansainvälisissä sopimuksissa asetetut velvoitteet ja toisaalta niiden täyttämiseen tarvittavat valtuudet. Valtuuksien on oltava täsmällisesti rajattuja ja niiden käyttöedellytysten on ilmettävä laista. Myös asetusmenettely olisi ilmeisen tarpeellinen pysyvässä laissa.

Arvoisa herra puhemies! Ilmapiiiri on Suomessa muuttunut sitten 70-luvun ja eduskunnassa hyväksyttävien lakien on vastattava myös kansalaisten näkemyksiä yksilöiden oikeussuojasta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi Kansainvälisen Itämeren kalastuskomission suositusten voimaansaattamisesta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 4

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 21.

Täysistunto lopetetaan kello 20.42.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen